

اسکناس‌های قدیمی بازمی‌گردند

در حالی که همچنان درباره مزایای اصلاح پولی و حذف چهار صفر، بحث‌های بسیاری میان اقتصاددانان مطرح است،

در حالی که همچنان درباره مزایای اصلاح پولی و حذف چهار صفر، بحث‌های بسیاری میان اقتصاددانان مطرح است، بانک مرکزی نخستین بار در مرداد سال جاری با رونمایی از ایران چک‌های ۵۰ هزار تومانی که چهار صفر آن کمرنگ شده بود، خود را برای اجرای اصلاح پولی آماده کرد.

به گزارش ایسنا، روزنامه «ایران» در ادامه نوشت: این روند طی روزهای اخیر بار دیگر با رونمایی از چهار قطعه اسکناس جدید شامل هزار تومانی، دو هزار تومانی، ۵ هزار تومانی و ایران چک ۱۰۰ هزار تومانی، شدت گرفت به طوری که صفرهای اعداد انگلیسی به طور کامل حذف شده‌اند.

مسئولان بانک مرکزی به این اسکناس‌های جدید «اسکناس‌های بین‌نسلی» می‌گویند، چرا که در صورت اجرایی شدن طرح حذف چهار صفر همچنان امکان استفاده را خواهد داشت.

رونمایی از اسکناس‌های ۱ تا ۵ تومانی

با اسکناس‌های جدیدی که از سوی بانک مرکزی رونمایی شده است، در واقع شکل جدید اسکناس‌های نسل جدید را می‌توان مشاهده کرد. اسکناس‌های هزارتومانی با حذف چهار صفر در اعداد انگلیسی همان اسکناس یک تومانی شده است و اسکناس‌های ۲ و ۵ هزارتومانی نیز به ترتیب ۲ و ۵ تومانی شده‌اند. ایران چک ۱۰۰ هزارتومانی نیز در شمایل جدید به یک اسکناس ۱۰۰ تومانی تبدیل شده است.

اما در کنار حذف صفرهای انگلیسی و کمرنگ شدن صفر اعداد فارسی، نکته مهم دیگر بازگشت دوباره اسکناس‌های خرد به چرخه تولید است. هرچند هیچگاه به صورت رسمی اسکناس‌های خرد مانند هزارتومانی از چرخه تولید کنار نرفته بود، اما در سال‌های اخیر تولید چندانی نیز نداشته است اما با رونمایی از اسکناس‌های جدید قرار است دوباره هزارتومانی و دوهزارتومانی به صورت گسترده چاپ و توزیع شود.

در واقع قرار بود طبق برنامه بانک مرکزی و همچنین فرم پولی مسکوکات بتدریج جای اسکناس‌های خرد را بگیرد، چرا که پس از فرم بخصوص در واحد خرد تومان (قران) اسکناس دیگر کارایی ندارد. اما مشکل اصلی برای ضرب و توزیع مسکوکات این است که هم اکنون ارزش فلز مسکوکات از ارزش مبادلاتی آنها بالاتر رفته است.

به گفته عبدالناصر همتی، رئیس کل بانک مرکزی هزینه ضرب هر سکه ۵۰۰ تومانی بالغ بر ۸۲۰ تومان است. این موضوعی است که باعث شده است تا در سال‌های اخیر ذوب مسکوکات توسط برخی از دلالتان مشاهده شود تا با تبدیل کردن مسکوکات به شمش فلز درآمد بیشتری به دست بیاورند. بر همین اساس یکی از موانع اصلی جایگزینی مسکوک با اسکناس همین صرفه اقتصادی آن است. چه آنکه سرانه مسکوک در ایران به ازای هر ایرانی ۲۵ است در حالی که این عدد در سایر کشورها سه رقمی گزارش شده است. اما سرانه اسکناس ۱۰۹ اعلام شده است که از میانگین جهانی آن بالاتر است. براساس اعلام بانک مرکزی، در مجموع حدود ۸ میلیارد قطعه اسکناس در کشور در گردش است ضمن اینکه سالانه یک میلیارد قطعه اسکناس نیز به دلیل عمر پایین امحا می‌شود.

از سوی دیگر شیوع ویروس کرونا در یک سال اخیر نیز باعث شده است تا میزان استفاده از مسکوکات بشدت کاهش یابد و هرچند نظام پرداخت الکترونیک تا حدود زیادی جای اسکناس را هم گرفته است، اما در ایام کرونا استفاده از اسکناس در مقابل مسکوک قابل قبول‌تر به نظر می‌رسد. آن‌طور که همتی اشاره کرده با اجرای این طرح سکه‌های یک و دو تومانی ضرب می‌شود که جای اسکناس‌های هزار و دوهزار تومانی فعلی را خواهد گرفت و به این ترتیب نقش مسکوکات نیز در مبادلات خرد مردم بیشتر می‌شود.

با وجودی که در طول دهه‌های اخیر بارها درباره تغییر واحد پول ملی و حذف صفرها بحث شده است اما در دهه ۹۰ اجرای این طرح به صورت جدی مطرح شد و در مرداد سال گذشته هیأت دولت حذف چهار صفر از پول ملی را تصویب کرد و این لایحه به

مجلس ارسال شد و نمایندگان خانه ملت نیز کلیات لایحه دولت را تصویب کردند. سرانجام در اواخر فروردین ماه ۹۸ پس از تصویب دولت و تأیید مجلس شورای اسلامی این طرح یک گام دیگر به مرحله اجرا نزدیک شد. در اردیبهشت ماه امسال نیز ماده واحده تبدیل واحد پول ملی از ریال به تومان و حذف چهار صفر تصویب و بر اساس این ماده واحده «با حذف چهار صفر از پول ملی، ریال به تومان تغییر می کند و بر اساس لایحه اصلاح ماده یک قانون پولی و بانکی کشور هر تومان معادل ۱۰ هزار ریال و اضعاف آن قران خواهد بود و هر تومان معادل ۱۰۰ قران شود.

مقابله با اسکناس تقلبی

بهاءالدین حسینی هاشمی، کارشناس بانکی در این باره گفت: یکی از دلایل چاپ و توزیع دوباره اسکناس زیر ۵ هزار تومان، احتمالاً این است که اسکناس های تقلبی در کشور از چرخه خارج شود.

وی توضیح داد: هم اکنون ۷ تا ۸ درصد از نقدینگی کشور را اسکناس و مسکوک در دست مردم تشکیل می دهد و در صورتی که اسکناس تقلبی در جریان باشد آثار منفی بسیاری بر اقتصاد ملی خواهد داشت.

به گفته وی، بانک مرکزی با چاپ اسکناس های جدید که ضریب امنیتی بالاتری نسبت به اسکناس های قدیمی دارد، سعی می کند تا امکان ورود اسکناس های تقلبی به بازار را بگیرد. هرچند بانک مرکزی آمار اسکناس و مسکوک در دست مردم را دارد، اما با این کار می تواند آمار خود را به روز کند.

این کارشناس بانکی با اشاره به اینکه یکی از دلایل دیگر برای چاپ اسکناس های جدید فراهم کردن زمینه اجرای طرح حذف چهارصفر از پول ملی است، ادامه داد: روی اسکناس های جدید صفرهای کمرنگ شده و جامعه را برای اجرای رفرم پولی آماده می کند.

حسینی هاشمی همچنین گفت: البته با توجه به کاهش قدرت خرید پول ملی، اسکناس های خرد کارآیی خود را در مبادلات از دست داده است و بر همین اساس قرار بود که مسکوکات بتدریج جای اسکناس های خرد را بگیرد، اما با توجه به اینکه ارزش فلز سکه ها از ارزش معاملاتی آن بالاتر رفته است، امکان ذوب و فروش شمش فلزات وجود دارد.

نکته مهمی که بانک مرکزی باید توجه کند

کامران ندری اقتصاددان نیز اظهار کرد: در زمانی که طرح حذف چهارصفر و تغییر واحد پول ملی در دولت به تصویب رسید، هنوز اسکناس هزارتومانی کارآیی داشت، اما در مدت یکسال اخیر با رشد تورم، این اسکناس کارآیی خود را در معاملات تا حدود زیادی از دست داده است.

وی تأکید کرد: این نکته نشان می دهد که اگر بانک مرکزی در مهار و کنترل تورم موفق نشود، واحد پول جدید و اسکناس های آن نیز بسرعت کارآیی خود را از دست خواهد داد.

به گفته وی، در واقع در فاصله اعلام برنامه حذف چهار صفر تا مرحله ابتدایی اجرای آن اسکناس هزار تومانی کاربرد خود را از دست داده است و اگر تورم با رشد ادامه یابد، طرح رفرم پولی نیز به سرنوشت آن دچار می شود. بر همین اساس این موضع یک هشدار برای بانک مرکزی است تا همانگونه که بارها اعلام شده است، در رفرم پولی تمام حلقه های زنجیره مورد توجه قرار گیرد.

وی اضافه کرد: بر همین اساس اسکناس های هزارتومانی که قرار است بزودی در بازار توزیع شود، گردش زیادی نخواهد داشت، چرا که امکان خرید کالاهای بسیار محدودی را دارد و بر همین اساس برای مواردی مانند عیدی دادن مورد استفاده قرار می گیرد و گردش زیادی نخواهد داشت.

ندری همچنین گفت: هم اکنون علاوه بر هزینه بالای چاپ اسکناس که تولید اسکناس های خرد را غیرقابل توجیه می کند، ارزش ذاتی مسکوکات نیز از ارزش مبادلاتی آن بیشتر شده است.